

# MATINALS SEAS 2009-2010

Excursió dia 8 de novembre de 2009



## COGULLÓ DE CAL TORRE (Bages - Anoia)



*La carena del Cogulló de Cal Torre des de prop de Castellfollit del Boix. Foto de Jordi Gironès.*

### CASTELLFOLLIT DEL BOIX

Municipi constituït l'any 1836, situat al sud del Bages i limitant amb l'Anoia, que ocupa un conjunt de relleus que formen la divisòria entre les conques del Llobregat i l'Anoia. Dins el seu terme hi ha boscos de pins i també roures i alzines. L'únic corrent fluvial del territori és la riera de Castellfollit. L'agricultura és totalment de secà; hi predomina el blat, l'ordi, la vinya, oliveres i l'ametller, i tenen fama les mongetes, conreades ja als voltants del segle XVIII.

El poble és a 702 m d'altitud, i està situat en un altiplà entre el Cogulló de cal Torre, al nord, i el coll de Gussem, al sud. No és l'únic nucli del municipi, existeix també el de Maians, que sorgí a l'indret d'un antic hostel situat en el camí de Manresa a Igualada, i el poble disseminat de Grevalosa.

Als entorns trobarem l'església parroquial de sant Pere, romànica, construïda a mitjans del segle XI i reformada successivament els segles XIII-XVI i restaurada l'any 1988.

### COGULLÓ DE CAL TORRE

La serra de Cal Torre està situada a l'extrem sud-oest de la comarca del Bages, en els termes de Castellfollit i Rajadell, exceptuant un petit extrem de la vall de Grevalosa, inclòs en el d'Aguilar de Segarra. Comprèn el Cogulló de cal Torre i el turó de les Tres Creus, els plans de Castellfollit i Fontanelles, i els vessants que davallen cap al sud, afaïçonats pels torrents del Clot i cal Torre. Pel nord-oest comprèn la riera de Grevalosa des del seu naixement, a l'altiplà de Castellfollit, fins al nucli de Castellar. Pel sud engloba fins al coll de Gossem i el torrent de can Canyelles.

El Cogulló de Cal Torre és un cim planer i ample en un esperó de la carena, encinglerat al S i a l'E. Dalt del cim hi ha una caseta de fusta amb un parallamps del servei de vigilància contra incendis, un vèrtex geodèsic, una taula d'orientació d'acer inoxidable que costa de llegir i un pal amb una senyera catalana.

El cim té una gran vista panoràmica: al NO, un sector dels Pirineus centrals, amb el Mont Perdut i la Maladeta i, més a la dreta, el



*Cim del Cogulló. Fotografia de Jordi Gironès.*



*Església de Sant Miquel en estat ruïnós. Foto de Francesc Giralt.*

Boumort i, al darrere i a la dreta, les muntanyes de l'Alt Pallars presidides pel pic de Peguera, i més a la dreta, la Torreta de l'Orri; al NNO, el Port del Comte i, a sota, planera i propera a nosaltres, la serra de Castelltallat; al N, la serra de Cadí i, al davant sense destacar, la serra del Verd i encara, a sota, la serra de Busa, amb una llarga cinglera. Encara una mica més a la dreta, el Pedraforca i la serra d'Ensija, i més a la dreta, la Tosa d'Alp i el Puigllançada. Al fons

de la vall, el poble de Rajadell. Al NNO, el Puigmal i totes les muntanyes de Núria fins al Canigó; al NE, les muntanyes de la Serralada Transversal: Milany, Puigsacalm, Cabrera i Aiats; a l'ENE, el Montseny, amb el Matagalls a l'esquerra i les Agudes i el Turó de l'Home a la dreta, i al fons de la plana, la ciutat de Manresa; a l'E, el Montcau i, més a la dreta, la mola de Sant Llorenç del Munt. A sota mateix del cim on som, el pla de Fontanelles, cobert de conreus, retalls de bosc i uns quants masos. Al SE, Montserrat i, una mica més a la dreta en una carena més propera, Sant Pere de Castellfollit del Boix; al S, Castellfollit del Boix i, a l'esquerra, el turó del coll de Gossem i, al fons, la conca d'Igualada; a l'O, l'altiplà de Calaf.

## **SANTA CECÍLIA DE GREVALOSA**

L'indret anomenat Grevalosa és un nucli molt disseminat amb unes poques masies, situat a un extrem del municipi de Castellfollit del Boix.

La vegetació d'aquest indret es troba en procés de recuperació després de l'incendi de l'any 1980. Als entorns de santa Cecília s'estén un tapís de romaní i garrics que cobreixen el sòl. En tot el pla creixen amb força els roures i nombrosos rebrots d'alzina carrasca, com també pins i gavarreres o rosers bords, que a la tardor i a l'hivern, quan ja han caigut les fulles, mostren els seus fruits vermells que ressalten entre boires que sovintegen i que alimentaran nombrosos ocells i altres animals omnívors com la guineu i el toixó.



*Santa Cecília de Grevalosa. Foto de Jordi Gironès.*



*Bassa del Montaner. Fotografia de Francesc Giralt.*

L'ermita de santa Cecília, és un edifici d'origen romànic (segle XII) que ha estat objecte de nombrosos retocs. Destaquen la porta amb la inscripció de l'any 1621 i també el campanar d'espadanya de dos ulls amb les campanes. En el seu temps va ser parròquia de Grevalosa.

Les ruïnes de sant Miquel estan situades dalt d'un petit serrat. D'estil romànic ja esmentada a mitjans del segle X, hi resten dempeus una part de l'absis i part de les parets laterals.

## **LA BASSA DEL MONTANER**

El fet de patir diversos anys de secada consecutius i forts incendis forestals van empènyer la realització d'aquesta bassa, per poder emmagatzemar aigua que es pugui usar tant per abeurar animals de granja, com per carregar dipòsits usats en l'extinció de focs.

Va ser creada aprofitant el curs de la riera de Castellfollit del Boix a Castellar i per aquest motiu a l'entorn de la bassa no es veu una vegetació pròpiament de ribera, si més no arbòria. Els punts d'aigua com aquest són molt

escassos en la Catalunya interior i al seu voltant s'acostuma a reunir molta fauna per trobar l'aigua que els és essencial per viure, especialment en els estius més secs.

Amb els anys, una part de la bassa s'ha omplert de vegetació aquàtica, com es la boga i el canyís. A l'entorn de la bassa del Montaner dominen, com a arbres el pi blanc i la pinassa. Més amunt i avall de la bassa trobem algun arbre típic de ribera com és el cas de l'àlber, amb les seves fulles platejades i algun saüc.

Entre els ocells, l'ànec coll-verd i el berrat pescaire es passegen per aquest punt d'aigua per reposar i alimentar-se. També podem veure l'oriol, que ve cada primavera d'Àfrica per fer el niu, un niu que teixeix amb herbes i tires d'escorça i que queda penjant, amagat entre el fullatge.

Entre els amfibis, destaca la presència permanent de la granota verda i la reineta i, ocasionalment del tòtil; com a rèptils, trobem la serp d'aigua i la serp d'aigua de collar que s'alimenten dels peixos i amfibis de la bassa. Pel que fa a mamífers trobem la guineu, l'esquirol, el senglar i el teixó que es pot veure sovint.